

Groningen geeft energie

A Newton's cradle with five balls of different colors (red, purple, red, blue, green) suspended by thin wires. The red ball on the left is in motion, having just struck the other balls, as indicated by a red motion blur trail behind it. The other balls are slightly offset from their resting positions. The background is white with a red border.

Terugblik 2011- 2013
Vooruitblik 2014 - 2018

Wat hebben we bereikt?
Hoe gaan we verder?

Inhoud

Inleiding	4
Activiteiten en projecten 2011 - 2013	6
1 Energiebesparing	8
2 Windenergie	12
3 Zonne-energie	14
4 Warmte	18
5 Biobased Economy (BBE)	22
6 Mobiliteit	24
7 Kennis en Innovatie	26
8 De eigen organisatie	30
Organisatie, Financiën en Communicatie	32
Nieuwe ontwikkelingen	34
Ambities en strategische keuzes 2014 - 2018	36

1

Inleiding

In 2012 verscheen 'Groningen geeft energie': het uitvoeringsprogramma bij het in 2011 vastgestelde Masterplan Groningen Energieneutraal. In het Masterplan formuleerden we de ambitie om Groningen in 2035 energieneutraal te laten zijn, en de positie van Groningen als 'Energy city' te versterken. In het uitvoeringsprogramma beschreven we hoe we aan het realiseren van deze ambities gaan werken. Daarbij kozen we ervoor ons te concentreren op een beperkt aantal kansrijke thema's en nadrukkelijk waarde te hechten aan de economische impact van nieuwe initiatieven.

De forse ambities passen bij het grote belang van energiebesparing en de omschakeling naar een duurzame economie. Deze beweging is noodzakelijk vanwege het klimaat, maar ook voor de woonlasten van onze inwoners en voor de Groningse economie. De omschakeling naar een duurzame en 'biobased' economie is voor Groningen - stad en regio - van niet te onderschatten betekenis. Het aardgas en de daarmee verbonden infrastructuur en kennis, de ruimtelijke en agrarische kwaliteiten, de kennisinstellingen en gespecialiseerde bedrijven maken de regio tot dé energieregio van Nederland. In de rijksnota 'Ruimte voor Nederland' wordt onze regio in de topsector energie benoemd als 'Energypart' van Nederland.

Als gemeente zijn we overtuigd van het grote belang van de transitie naar een duurzame economie. Van begin af aan zijn we er ook van overtuigd dat we als gemeente een rol moeten spelen die bij ons past. We realiseren ons dat de gemeente de opgave niet op eigen kracht kan volbrengen. Dat hoeft ook niet, want vele maatschappelijke partners delen onze ambities. Onze rol is primair een stimulerende en faciliterende, steeds vanuit de wetenschap dat het gaat om ambities die een lange adem vragen.

In ons uitvoeringsprogramma onderscheidde we vijf inhoudelijke sporen: Energiebesparing, Windenergie, Zonne-energie, Warmte, en Biomassa (later verbreed tot Biobased Economy). Onlangs is Mobiliteit als zesde spoor toegevoegd. Het uitvoeringsprogramma bevat ook activiteiten en projecten op het gebied van Kennis en Innovatie, die raken aan één of meerdere van de genoemde inhoudelijke sporen. Een laatste spoor betreft 'De eigen organisatie'. Hier geven we aan hoe duurzaamheid in onze gemeentelijke bedrijfsvoering gestalte krijgt.

In het eerste hoofdstuk van dit boekje doen we verslag van de activiteiten en behaalde resultaten in de achterliggende jaren. Ook eventuele knelpunten en nieuwe opgaven brengen we in beeld.

Het realiseren van onze energie-ambities is niet eenvoudig. Het gaat om doelen op lange termijn in een wereld die voortdurend in verandering is. Dat vereist enerzijds consistentie in beleid, terwijl het tegelijkertijd nodig is flexibel in te spelen op veranderende omstandigheden. In hoofdstuk 2 brengen we de belangrijkste ontwikkelingen in beeld. Van veel betekenis achten wij het recent verschenen advies van de Commissie Meijer over 'een nieuw perspectief' voor Groningen, waarin de kansrijke transitie naar een biobased economy in onze regio een prominente plaats heeft.

Op basis van de ervaringen en resultaten van de afgelopen jaren en de gesignaleerde ontwikkelingen en nieuwe kansen, actualiseren we in hoofdstuk 3 de ambities voor ons energiebeleid en geven we aan welke strategische keuzes in onze ogen noodzakelijk zijn. Belangrijke aanbevelingen zijn om het energiebeleid hechter te verankeren in het reguliere beleid en de regie erover zoveel mogelijk bij één portefeuillehouder te leggen.

Deze stand van zaken notitie verschijnt in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014. Het is aan het nieuwe college en de nieuwe volksvertegenwoordigers om het energiebeleid van de gemeente Groningen voor de komende jaren nader uit te werken en er besluiten over te nemen. Wij hopen dat deze notitie daarbij van betekenis zal zijn.

2

Activiteiten en projecten 2011 - 2013

In het masterplan Groningen Energieneutraal 2035 hebben we de te realiseren CO₂-reductie als volgt toegerekend aan de verschillende sporen:

Energiebesparing	37%
Windenergie	16%
Zonne-energie	11%
Warmte	15%
Biomassa/BBE	20%

Hieronder doen we per spoor verslag van de in het uitvoeringsprogramma 'Groningen geeft energie' in gang gezette en uitgevoerde activiteiten en projecten.

2.1 Energiebesparing

Binnen het programma energiebesparing onderscheiden we drie doelgroepen: particuliere woningbezitters, woningcorporaties en bedrijven. Het doel bij particuliere woningbezitters en bedrijven is primair ze te stimuleren energiebesparende maatregelen te treffen. Dat lukt beter naarmate de uitvoering minder moeite kost en eenvoudiger is. Ook daarop richten we ons. Met woningcorporaties hebben we concrete afspraken gemaakt over energiebesparende maatregelen in bestaande huurwoningen.

Particuliere woningbezitters

Eerste Hulp Bij Energiebesparing (EHBE)

In maart 2013 hebben we, samen met de gemeenten Leeuwarden en Assen, het energieloket Eerste Hulp Bij Energiebesparing (EHBE) gelanceerd. Doel van dit loket is om de kloof tussen particuliere woningeigenaren en de markt, die oplossingen kan bieden, te overbruggen. De belangrijkste onderdelen van EHBE zijn een website, een helpdesk en een campagne.

In de campagne is gekozen voor een actieve benadering van woningeigenaren in vier buurten die uit de Slimme Energiescan naar voren zijn gekomen als 'potentiebuurten'. Dit zijn buurten waar voornamelijk koopwoningen staan met een hoog gasverbruik. In deze wijken zoeken we ambassadeurs, organiseren we buurtavonden en starten we in kleine groepjes met maatwerkadviezen, het gezamenlijk opvragen van offertes en indien mogelijk het gezamenlijk uitvoeren ervan. Om de kwaliteit van de uitvoerende partijen te waarborgen is aansluiting gezocht bij de SLIM consortia (in Noord-Nederland samenwerkende bedrijven in 'wonen en energie').

EHBE moet voor 31 december 2014 aantonen dat zij 15.000 klantbewegingen heeft veroorzaakt. Er is sprake van een klantbeweging als een huishouden wordt begeleid door verschillende fasen naar een energiezuinig huis.

Woningcorporaties

Nieuw Lokaal Akkoord (NLA) 2.0

Energiebesparing draagt in toenemende mate bij aan beheersing van de woonlasten. In het Nieuw Lokaal Akkoord (NLA) 2.0 is afgesproken dat in de periode 2011-2014 3.500 tot 4.000 corporatiewoningen met energielabel D of lager duurzaam worden verbeterd tot minimaal energielabel C (inclusief vervangende nieuwbouw bij sloop van verouderde woningen).

We zijn goed op weg om deze afspraak te realiseren. In de periode 2010-2012 zijn 5.577 woningen verbeterd naar label C of beter. Daarvan zijn maar liefst 2.133 woningen verbeterd naar label B, A of A+/A++ (zie figuur). Ten opzichte van 2010 is het gasverbruik van de betreffende woningen afgenomen met 4 miljoen m³, dit is een besparing van 10%. De CO₂ uitstoot is afgenomen met 7.200 ton CO₂.

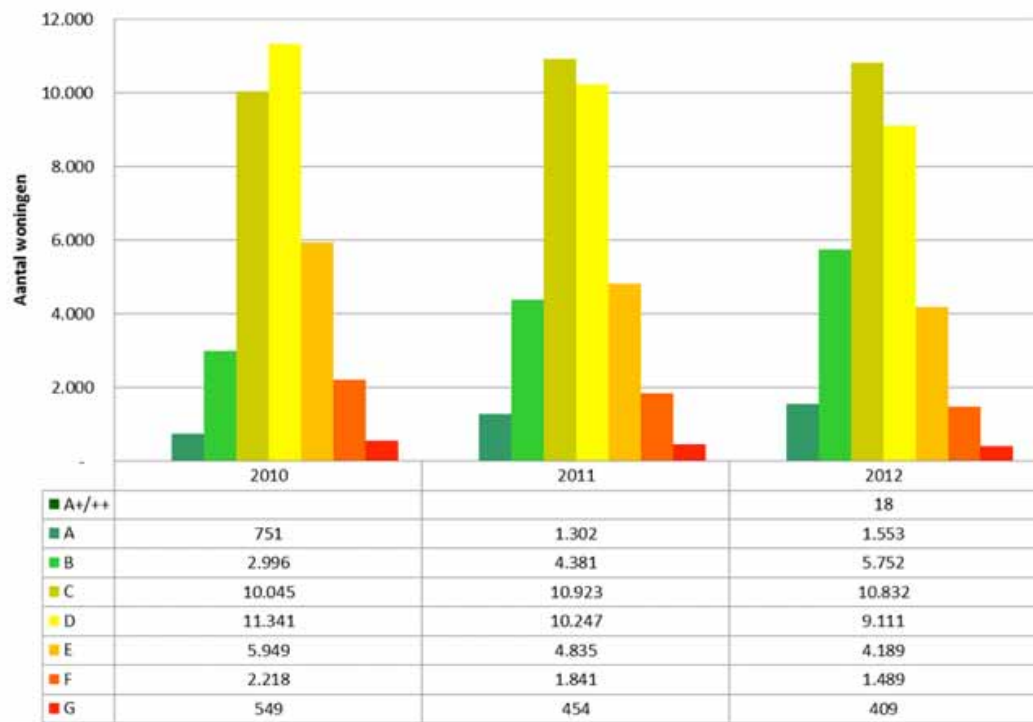
In geld uitgedrukt gaat het om een besparing van € 210.000 per maand, dat is gemiddeld € 22 per verbeterde woning. Het aantal woningen met energielabel D of lager is met 24% gedaald tot circa 45% van de voorraad.

Groningen koplopergemeente

De gemeente Groningen en een aantal woningcorporaties in de stad nemen ook deel aan het landelijke energiebesparingsprojecten. In het project Hoogspringers worden in de komende vijf jaar in Groningen tenminste 1.000

Energie label verdeling corporatieve voorraad

woningen grondig gerenoveerd. In het project Stroomversnelling worden landelijk 250.000 huurwoningen gerenoveerd met gelijkblijvende woonkosten.

Bedrijven

Campagne Clean Groningen

In samenwerking met de Energy Valley Top Club, MKB NL, Milieufederatie en EnergyExpo zijn we met de campagne Clean Groningen gestart. De campagne is erop gericht met een 'clean coach' ondernemers te stimuleren om duurzaamheidsbeleid te formuleren en uit te voeren en hun ervaringen met anderen in de campagne te delen. Het blijkt lastiger dan verwacht om bedrijven te interesseren.

Green Key voor hotels

Negen hotels en congreslocaties, waaronder Martiniplaza en De Oosterpoort, hebben een Green Key ontvangen: een landelijk certificaat voor laag energiegebruik en duurzaam ondernemen. In de nabije toekomst wordt dit uitgebreid met restaurants en andere eetgelegenheden.

Subsidieregeling Energiescan MKB

Sinds 2008 bestaat de gemeentelijke subsidieregeling Energiescans MKB voor bedrijven en instellingen die een energiebesparingsonderzoek uit willen laten voeren. De hoogte van het subsidiebedrag bedraagt maximaal 75% van de kosten met een maximum van € 3.000. In de afgelopen 5 jaar hebben ruim 30 bedrijven gebruik gemaakt van deze subsidieregeling. Met ingang van 1 januari 2014 is deze regeling beëindigd.

Wet milieubeheer

In het Nationaal energieakkoord is afgesproken dat overheden nadrukkelijker het wettelijke instrumentarium gaan gebruiken om bedrijven energiezuiniger te laten werken. Wij hebben het aantal inspecteurs uitgebreid. De inspecteurs worden verder geschoold en getraind in energieadvies.

Energie neutraal Corpus den Hoorn

De gemeente, ondernemers en Natuurmonumenten hebben op 10 oktober 2013 de handen ineen geslagen om het bedrijventerrein Corpus den Hoorn energie neutraal te maken.

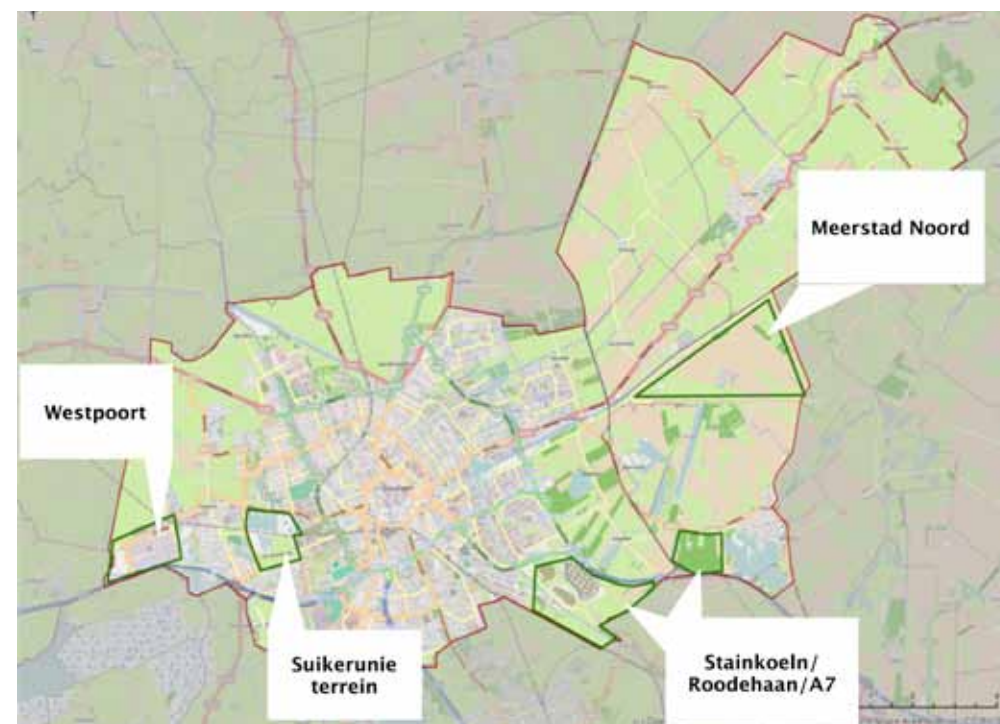
Conclusies en vervolg

We staan feitelijk nog aan de start van de uitvoering en de meters moeten nu gemaakt worden. In de corporatieve voorraad lukt dat goed. Bij energiebesparing door particuliere woningeigenaren en bedrijven zijn we een aantal nieuwe wegen ingeslagen, maar we moeten constateren dat we nog niet grote aantallen in actie zien komen. Het motiveren van particuliere eigenaren en bedrijven blijkt lastig. Wat ons betreft geen reden om te stoppen maar juist op zoek te gaan naar betere prikkels voor stadjes en bedrijven. Te meer daar ook het nationale energieakkoord een steun in de rug betekent voor energiebesparing in de gebouwde omgeving.

2.2 Windenergie

Wat betreft windenergie heeft het Rijk de provincies een taakstelling opgelegd van 6.000 MW op land. 850 MW daarvan moet in de provincie Groningen worden opgewekt. Wij hebben de provincie aangeboden om op grond van een kansenkaart locaties te verkennen voor grote windturbines binnen de gemeentegrenzen (max 70 MW /23 windmolens).

Kansenkaart wind

Verkennd onderzoek grootschalige windenergie

Wij vinden dat de inpassing van windenergie zeer zorgvuldig moet gebeuren. Daarom hebben we in het voorjaar van 2013 een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van grootschalige windenergie in de gemeenten Groningen en Ten Boer. Daarbij zijn de belemmeringen (afstand tot bebouwing in verband met geluid, externe veiligheid, landschap/cultuurwaarden en aanliegroutes) en kansen in kaart gebracht. Westpoort, Suikerunieterrein, Stainkoel'n, Roodehaan, A7 en Meerstad-Noord komen als meest kansrijke locaties uit het onderzoek naar voren. In het najaar van 2013 zijn raads- en statenleden gezamenlijk op pad gegaan langs verschillende projecten met grootschalige windenergie in de provincie Friesland. Deze excursie is positief gewaardeerd. Met name de kansen van coöperatief geëxploiteerde windturbines spreken aan.

De plaatsing van grote windmolens in de gemeente Groningen wordt tot dusver echter geblokkeerd door het provinciale beleid, waarin

windturbines worden gezien als aantasting van het open landschap. De provincie staat turbines van meer dan 15 meter hoogte alleen toe in de aangewezen gebieden Delfzijl, Eemshaven en bij Veendam (bij de N33).

Faciliteren kleinschalige windenergie

Om kleinschalige windinitiatieven te ondersteunen en het initiatiefnemers zo gemakkelijk mogelijk maken om een kleine turbine te plaatsen, onderzoeken we de mogelijkheden van een vergunningsvrij gebied onder de Crisis- en herstelwet.

Conclusie en vervolg

Hoewel er genoeg mogelijkheden zijn om rondom de stad windmolens te plaatsen is het nog niet gelukt om met de provincie hierover afspraken te maken. Zolang de provincie Groningen buiten de drie zoekgebieden geen grote windturbines toestaat, is er voor ons weinig ruimte om onze ambitie in grootschalige windenergie waar te maken. We blijven in gesprek over hoe we gezamenlijk tot verantwoorde oplossingen kunnen komen.

2.3 Zonne-energie

Hee doe!

Groningen telt ongeveer 80.000 daken. Dat betekent een enorme potentie voor het opwekken van zonne-energie. Naast daken zijn ook gronden die niet in gebruik zijn geschikt. Kortom: veel ruimte voor zonnepanelen. Zonnepanelen zijn in de afgelopen jaren steeds goedkoper geworden, terwijl het rendement verbeterde.

Website 'Zonatlas'

In 2013 hebben we de Zonatlas gelanceerd. Op deze website is binnen een paar minuten op te zoeken in welke mate je dak geschikt is voor zonnepanelen, wat het oplevert en wat de terugverdientijden zijn. De Zonatlas wordt binnenkort uitgebreid met een stippenkaart, waarop te zien is waar in Groningen zonnestroominstallaties te vinden zijn. Bewoners kunnen hier zelf hun installaties op aanmelden. Zo ontstaat een actueel interactief en stimulerend overzicht van de in Groningen geplaatste zonnepanelen.

Zonnepanelen op gemeentelijke daken

Als gemeente geven we zelf het goede voorbeeld: op 18 gemeentelijke daken zijn inmiddels zonnepanelen gelegd. Onlangs zijn ruim 500

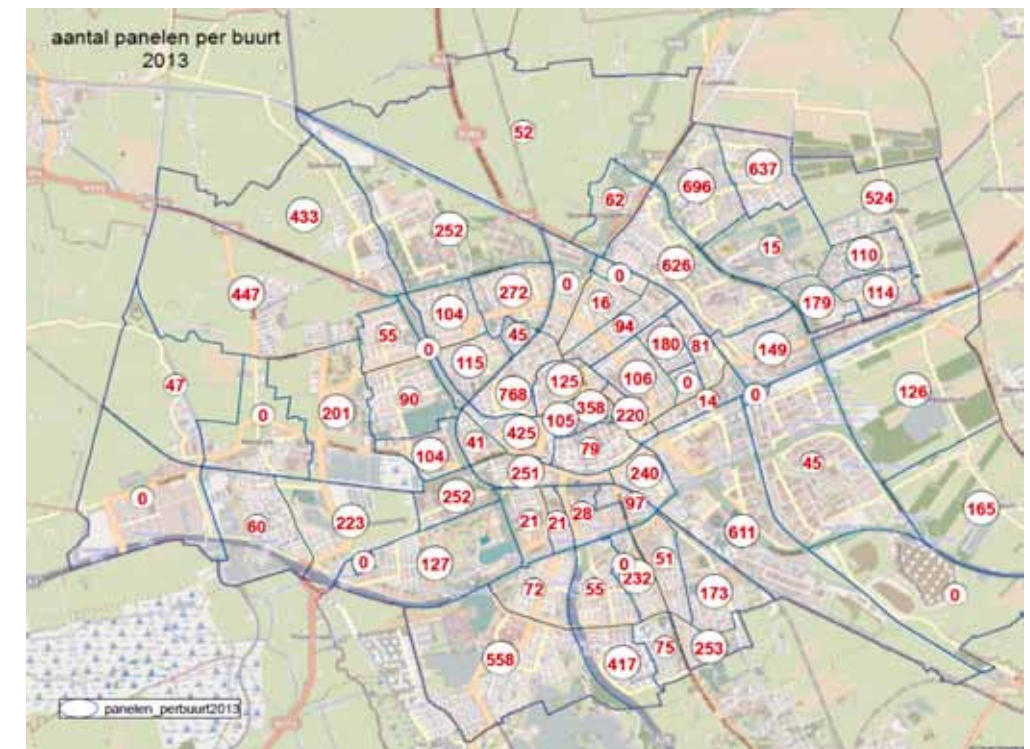
zonnepanelen op de Euroborg geplaatst en eveneens 500 op het vernieuwde sportcomplex Kardinge. Zie verder de informatie over GrESCO in het hoofdstuk 'Eigen organisatie'.

Aanpassing kapbeleid

Door het toenemend aantal zonnepanelen komt het de laatste jaren geregeld voor dat (snelgroeiende) bomen zonnepanelen beschaduen. Aan de toetsingsregels voor de kapvergunning is 'rendementsverlies energieopwekkers' toegevoegd, waardoor in bepaalde gevallen bomen om deze reden gekapt mogen worden.

Ondersteuning Grunneger Power

In 2012 hebben we de oprichting van de lokale energiecoöperatie Grunneger Power

met een lening van € 200.000 mogelijk gemaakt. Grunneger Power begon als adviseur op het gebied van zonne-energie, maar is inmiddels ook leverancier van groen gas en elektriciteit. In december 2012 ging de gas- en elektriciteitsleverancier van Grunneger Power, Trianel, failliet. Hierdoor kwam Grunneger Power financieel in de problemen. Door snel een overbruggingskrediet te verstrekken (dat inmiddels is terugbetaald) is Grunneger Power deze crisis te boven gekomen. In de nasleep bleek Grunneger Power een verlies te hebben geleden van € 75.000, waar de provincie een eenmalige subsidie voor heeft verstrekt. Inmiddels timmert de energiecoöperatie weer hard aan de weg. Grunneger Power werkt samen met de gemeente Groningen en diverse kennisinstellingen aan een participatiemodel voor onder andere zonneweides.

Oprichting NLD Energie

In 2013 is het coöperatieve energiebedrijf NLD Energie (Noordelijk Lokaal Duurzaam Energie) opgericht. Deze organisatie, waarin de drie noordelijke provincies (financieel) vertegenwoordigd zijn, heeft zelfstandig een leveringsvergunning aangevraagd. NLD gaat groen gas en elektriciteit leveren aan drie noordelijke koepelorganisaties, die op hun beurt weer gaan leveren aan energiecoöperaties als Grunneger Power. Zo ontstaat een toekomstgerichte organisatorische infrastructuur, waarbij ook zonneweides en wellicht windparken kunnen aansluiten.

Model coöperatieve zonneweides

Braakliggende gronden, waar (voorlopig) niet ontwikkeld wordt, kunnen ingezet worden voor grootschalige opwekking van zonne-energie. Grunneger Power heeft samen met de Hanzehogeschool en de gemeente Groningen een ontwikkelmodel hernieuwbare energie met participatie door inwoners opgezet. Uit de business case blijkt dat grootschalige

zonneweides binnen de stadsgrenzen haalbaar zijn.

Voorfinanciering zonnepanelen

Een investering in zonnepanelen is gemiddeld in 8 tot 10 jaar terug te verdienen. Om Stadgers die de investering niet zelf kunnen doen een handje te helpen, bedachten we bij de start van het energieprogramma een constructie, waarbij zonnepanelen door de gemeente worden voorgefinancierd en via een OZB-opslag worden terugbetaald. Met het Rijk hadden we een zogeheten ‘green deal’ gesloten, waarmee het Rijk dit mogelijk zou maken in de belastingwetgeving. Het Rijk heeft deze green deal echter niet nageleefd en de desbetreffende wetgeving uiteindelijk niet aangepast.

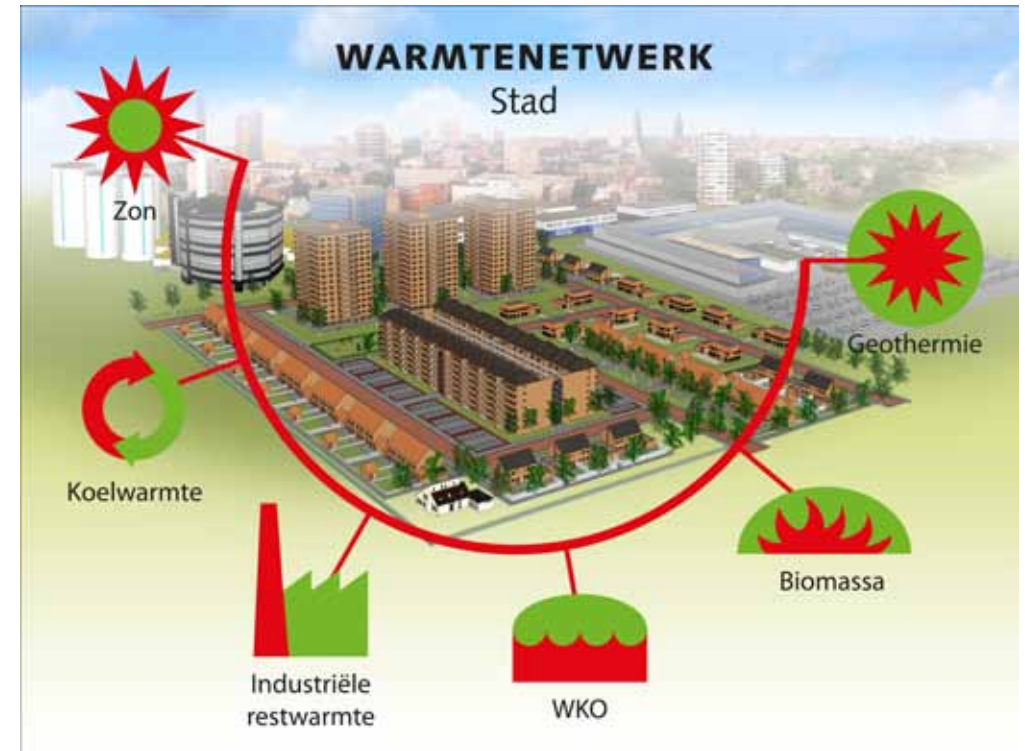
Conclusie en vervolg

Het aantal zonnepanelen in Groningen is significant gegroeid: van 3.350 panelen in 2011, naar ruim 12.000 zonnepanelen in 2013. Dit wordt ondersteund door de Zonatlas, maar ook door Grunneger Power. Samen met Grunneger Power werken we aan een ontwikkelmodel voor grootschaliger zonneparken met participatie door Stadgers. De Euroborg zet als icoonproject de trend voor zonne-energie op grote gebouwen. Tegenover deze positieve ontwikkelingen staan zorgen over in het Energieakkoord opgenomen beperkende maatregelen voor decentrale opwekking van zonnestroom en de aangekondigde heffing op Chinese zonnepanelen. Meer hierover verderop (in het hoofdstuk ‘Ontwikkelingen’).

2.4 Warmte

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat warmte bovengemiddelde kansen biedt voor Groningen. Er is heel veel restwarmte beschikbaar. De ondergrond in Groningen biedt veel mogelijkheden voor warmte koude opslag (wko), geothermie (diepe aardwarmte) en hoge temperatuur opslag.

In juni 2012 heeft de gemeenteraad de visie en strategie voor ontwikkeling en gebruik van duurzame warmte en koude in de stad Groningen vastgesteld: 'Groningen duurzaam warm', tegelijk met de visie op de ondergrond 'Stad verdiept'. Groningen is de eerste gemeente met een uitgewerkte warmtevisie. Met deze beide visies is een solide basis gelegd onder een succesvolle ontwikkeling van het warmte-spoor. De in het masterplan beoogde 15% besparing op CO² uitstoot in 2035 lijkt mogelijk. Hierbij zijn grote investeringen noodzakelijk.

Beleidsnota Regie op warmte koude opslag (wko)

In juni 2013 hebben wij de beleidsnotitie regie op wko vastgesteld, waarin wij aangeven in welke (ontwikkelings)gebieden in de Stad de gemeente regie moet hebben op wko. Voor de ontwikkeling Europapark wordt in dit kader begin 2014 een masterplan wko opgezet. Voor hiermee verbonden toezicht en handhaving zijn medewerkers opgeleid.

Haalbaarheidsonderzoek Restwarmte UMCG/Oosterparkwijk

Al in 2011 zijn wij samen met andere partijen gestart met een onderzoek naar de haalbaarheid van een restwarmtesysteem van het UMCG naar de Oosterparkwijk. Medio 2012 was het technisch en financieel onderzoek gereed. In de huidige (economische) omstandigheden kan de woningcorporatie echter niet mee-investeren in duurzame warmtesystemen. Daarmee is het project Restwarmte UMCG op korte termijn niet haalbaar.

Ontwikkeling geothermisch Warmtenet Noordwest

In samenhang met geothermie (zie verderop) werken we samen met het Waterbedrijf aan de ontwikkeling van het Warmtenet Noordwest; een warmtenet op basis van diepe aardwarmte (geothermie) in de wijken Paddepoel, Selwerd, Vinkhuizen en Zernike (Science en Campus). In oktober 2013 hebben we een intentieovereenkomst gesloten met de woningcorporaties Nijestee, Lefier, De Huismeesters, Patrimonium en de Rijksuniversiteit Groningen. In 2014 verwachten we de eerste gebouwen al te kunnen voorzien

van duurzame warmte op basis van biomassa, in afwachting van de koppeling met de geothermische warmtebron.

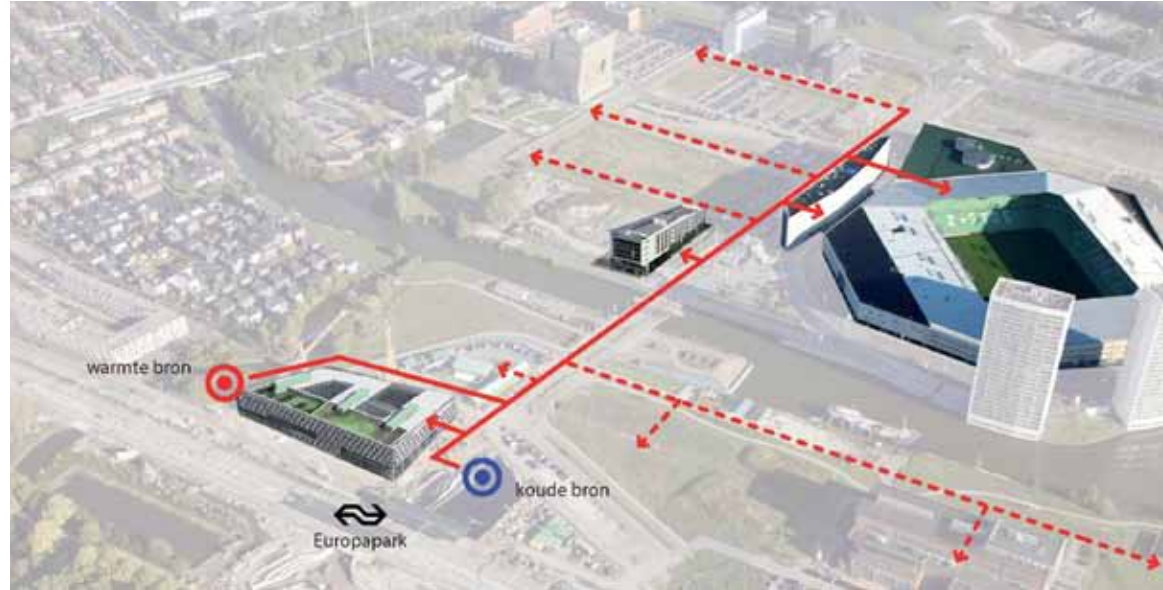
Haalbaarheidsonderzoek restwarmte Suikerunie Hoogkerk

Bij de Suikerunie Hoogkerk wordt in de bietencampagneperiode zeer veel warmte (groter dan het jaarlijkse warmtegebruik van 10.000 huishoudens) nutteloos afgevoerd. In het voorjaar van 2013 hebben Suikerunie, Rendo Duurzaam, Waterbedrijf Groningen en gemeente laten onderzoeken of met deze restwarmte minimaal 1.000 nabijgelegen huurwoningen verwarmd zouden kunnen worden.

Op dit moment is helaas geen haalbare business case mogelijk voor deze 1.000 woningen. Begin 2014 vindt nieuw onderzoek plaats naar andere, mogelijk wel rendabele opties.

Aanleg en exploitatie WKO Europapark

Warmte-koude-opslagsystemen nemen een grote vlucht. Op het Europapark is de ontwikkeling van een collectief wko-systeem het verst gevorderd. Een collectieve bron bij het nieuwe gemeentekantoor aan het Harm Buitenplein is al sinds april 2013 in gebruik en een groot deel van het bronwaternet is aangelegd. In de zomer 2014 wordt de nieuwbouw Solid aan de Boumaboulevard aangesloten. De capaciteit van het wko-systeem is voldoende voor aansluiting

van bestaande en nieuwe gebouwen. We onderzoeken de aansluiting van de Euroborg. In 2014 weten we of dat technisch mogelijk is.

Oprichting WarmteStad BV

Het collectieve wko-systeem Europapark is een samenwerking tussen Waterbedrijf Groningen en de gemeente. Het leveren van warmte en koude is een bedrijfsmatige activiteit. Op 1 januari 2014 is Warmtewet van kracht geworden. Alleen bedrijven met een warmtevergunning mogen warmte leveren aan woonconsumenten. Hierdoor, maar ook om de samenwerking een solide basis te geven, was het noodzakelijk voor het wko-systeem Europapark een bedrijf op te richten: de WKO Europapark BV. Dit is een onderdeel van de holding met handelsnaam WarmteStad BV. Op 10 januari 2014 heeft het Waterbedrijf Groningen deze BV's opgericht. De gemeente zal in de loop van dit jaar na verschillende besluitvormingsprocedures voor 50% gaan deelnemen.

Groot geologisch onderzoek geothermie Zernike

In de zomer van 2013 hebben we een groot geologisch onderzoek gedaan naar geothermie bij Zernike. Gebleken is dat er op drie kilometer diepte heet water van ongeveer 120 graden Celsius aanwezig is, waarmee we ongeveer 8.000 huishoudens van warmte (verwarming, tapwater)

kunnen voorzien: een duurzaam alternatief voor ongeveer 8,6 miljoen m³ aardgas per jaar.

Op basis van deze onderzoeksresultaten kunnen wij bij het ministerie van Economische Zaken een winningsvergunning aanvragen. Hiermee mag daadwerkelijk geboord worden en de warmte geëxploiteerd worden. Al in 2011 hadden wij hiervoor een opsporingsvergunning verkregen. Eveneens hebben we op basis van het onderzoek subsidie toegezegd gekregen uit de regeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE+). Het gaat om een subsidie per geleverde warmte-eenheid. Vanaf 2016 zou dat neerkomen op 2 miljoen euro per jaar, voor een periode van 15 jaar.

Gebleken is dat door de aardgaswinning in Groningen de druk in de ondergrond van Zernike is gedaald. Dit betekent dat het hete water van grote diepte opgepompt moet worden, hetgeen de exploitatie complexer maakt. Begin 2014 starten wij met vervolgonderzoek naar de technische en financiële haalbaarheid. Vervolgens kunnen we weloverwogen besluiten over wel of niet doorgaan met geothermie. In de tussentijd werken we aan een plan voor een distributiesysteem (warmtenet Noordwest), waarbij het niet uitmaakt welke duurzame warmtebron aangesloten wordt.

Conclusie en vervolg

Warmte-koude-opslag is een bewezen en economisch haalbare techniek die op grote schaal kan worden toegepast. Ook warmte winnen uit geothermie lijkt kansrijk. We hebben geïnvesteerd in onderzoek en weten nu dat geothermie een reële optie is om delen van de stad mee te verwarmen. Een exploitatiesubsidie van maximaal 33 miljoen euro vormt de bekroning van dit voorwerk. De beoogde bijdrage van 15 % (of meer) aan onze energie-doelstellingen is haalbaar. Daar zijn echter wel forse investeringen voor noodzakelijk.

In het met het Waterbedrijf in 2014 opgerichte gezamenlijke warmtebedrijf hebben we de eerste stappen gezet naar (commerciële) exploitatie van warmte. In de komende jaren moeten we het warmtebedrijf beleidsmatig, technisch, operationeel, commercieel, financieel en organisatorisch een stevige en transparante basis geven.

Restwarmteprojecten hebben een grote potentie en zouden goed gecombineerd kunnen worden met warmtenetten die worden gevoed met geothermie. Tot dusver zijn deze economisch nog niet haalbaar, maar de potentie blijft. Rijks- en vooral Europese regelgeving kan hier een positieve wending aan geven.

2.5 Biobased economy (BBE)

In het uitvoeringsprogramma Groningen geeft energie was 'biomassa' het vijfde spoor. Dit spoor richtte zich aanvankelijk op het inzetten van biomassa voor energieproductie. Mede op verzoek van de raad is dit spoor verbreed naar de inzet van biomassa niet alleen voor energie, maar als grondstof in algemene zin. Daarmee betreden we het terrein van de duurzame groene kringlooeconomie, ook wel aangeduid met Biobased economy (BBE).

In de in 2013 door de raad vastgestelde visie formuleerden we als centraal doel zoveel mogelijk bij te dragen aan de transitie naar een hoogwaardige biobased economy op basis van duurzame biomassa. Daartoe willen we:

- bij de uitvoering van onze kerntaken maximaal aansluiten op de biobased economy
- biobased onderzoek stimuleren en er aan bijdragen
- launching customer zijn van nieuwe biobased producten uit de regio
- biobased bedrijvigheid in de stad faciliteren

Momenteel werken we aan een uitvoeringsplan langs drie sporen: Afval en stadsbeheer, Eco-beleid en Kennis. Hieronder doen we kort verslag van de eerste activiteiten.

Houtsnipperkachel Kardinge

We hebben geïnventariseerd welke biomassa-stromen er vrijkomen bij het beheer van de stad en welke verwerkingsmogelijkheden er zijn. Dit heeft geresulteerd in een houtkachel bij Kardinge die in de loop van 2014 wordt gestookt op houtsnippers die vrijkomen bij het gemeentelijke groenbeheer.

Bioteelt op onbenutte gronden

Met een aantal ondernemers is besproken onder welke voorwaarden er biomassa kan worden geteeld op onbenutte gronden. Begin 2014 worden bij Roode Haan de eerste hectares wilgentenen aangeplant.

Symposium BBE

Eind oktober hebben we een BBE symposium georganiseerd met als doel bruggen te slaan tussen kennisinstellingen en innovatieve biobased bedrijven en de creatieve sector.

Energielandschappen

In het verlengde van de aanpak via de vijf sporen van het uitvoeringsprogramma werken we tevens

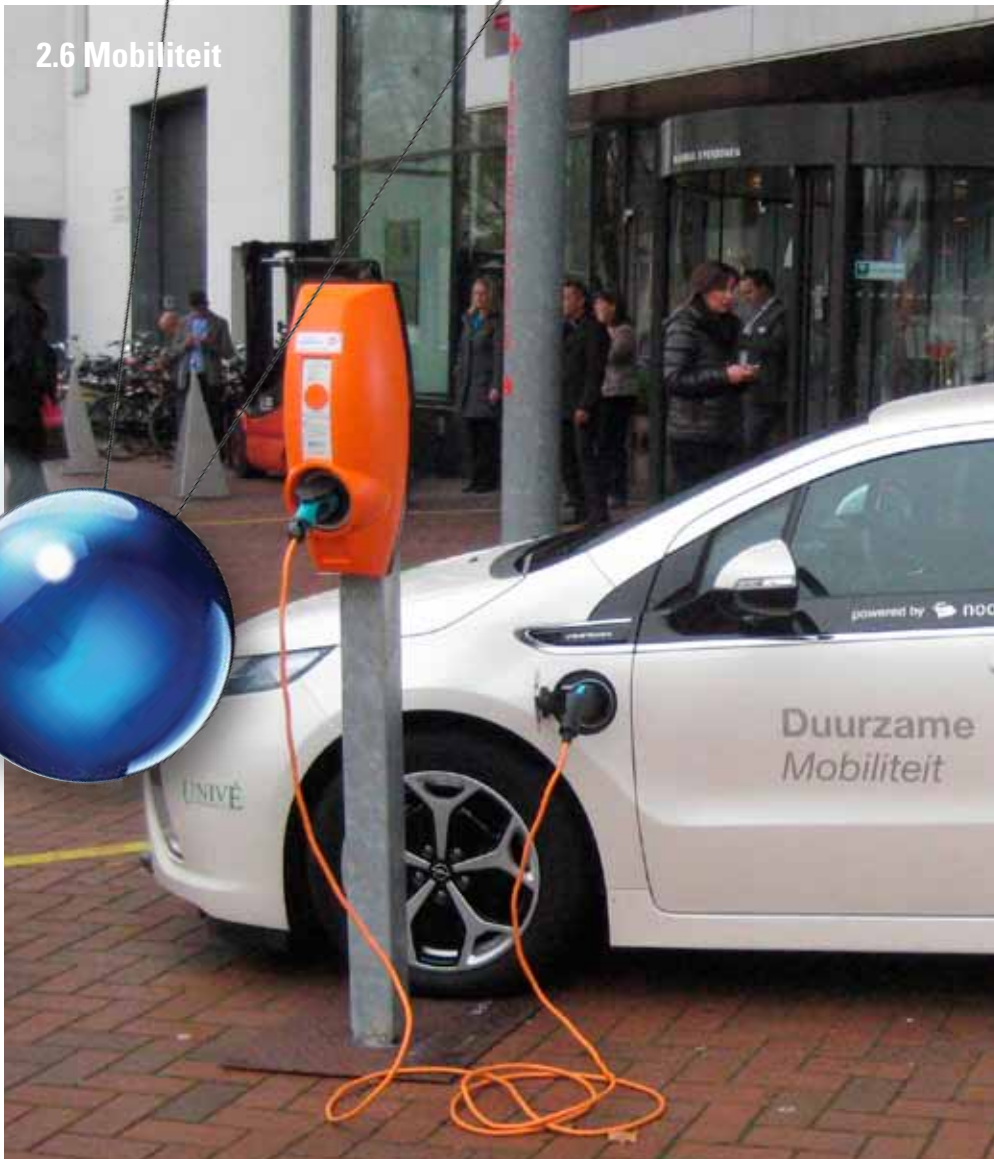
aan energielandschappen. Hiermee beogen we gebieden tijdelijk te benutten voor de teelt van biomassa, waarbij tegelijkertijd ook zonne- en windenergie kan worden gewonnen.

Conclusie en vervolg

Er is nog geen actieprogramma Biobased Economy. We hebben eerst gewerkt aan een visie, alvorens een actieprogramma uit te werken. Het actieprogramma BBE zullen we ontwikkelen in nauwe samenhang met ons economisch beleid in algemene zin. Er is wereldwijd een ontwikkeling gaande van fossiele naar biobased grondstoffen en energiedragers. Momenteel zijn fossiele grondstoffen nog vaak een goedkoper alternatief, hetgeen de transitie vertraagt. Op termijn zal dat veranderen. Daar tijdig op in te spelen en kansen optimaal te benutten is de uitdaging waar we voor staan.

In Groningen zijn daarvoor bovengemiddeld goede kansen. Groningen is een kennisknooppunt (onderzoek en onderwijs) en kent een sterke agro-foodsector die langzaam de mogelijkheden van de biobased economy leert ontdekken. In dit verband wijzen we alvast op de conclusies van de Commissie Meijer, die naar aanleiding van de schade door de gaswinning onlangs aanbevelingen heeft gedaan over 'nieuw perspectief voor Groningen.' Meer hierover verderop.

2.6 Mobiliteit

Recent hebben we aan ons uitvoeringsprogramma een zesde spoor toegevoegd: mobiliteit. Hiermee geven we een plek aan nieuwe initiatieven op het gebied van duurzaam vervoer, waarvan we er hieronder reeds enkele kunnen melden.

WMO-vervoer op groen gas

In 2012 is het WMO-vervoer opnieuw aanbesteed. In de geest van ons programma Groningen geeft energie is nadrukkelijk het gebruik van groene brandstof als selectie criterium ingebracht. Onze eis was minimaal 20% van het wagenpark op groene brandstof. De winnende inschrijver voldeed met 100% groen gas en een lagere prijs royaal aan onze eisen.

Laadpunten voor elektrische auto's

In 2013 heeft de raad de nota Schoon en duurzaam vervoer gemeente Groningen vastgesteld. Een van de acties daaruit is het stimuleren van elektrisch vervoer. We willen 50 laadpunten in de stad realiseren. Met de stichting E-laad hebben we een overeenkomst gesloten over de realisatie van negen laadpalen, die inmiddels op verschillende plaatsen in de stad zijn geplaatst. Voor 14 laadpunten op onze P+R terreinen hebben we een aanbesteding gehouden. Ze worden in 2014 geplaatst. In 2014 komen er 10 laadpunten in de gemeentelijke parkeergarages.

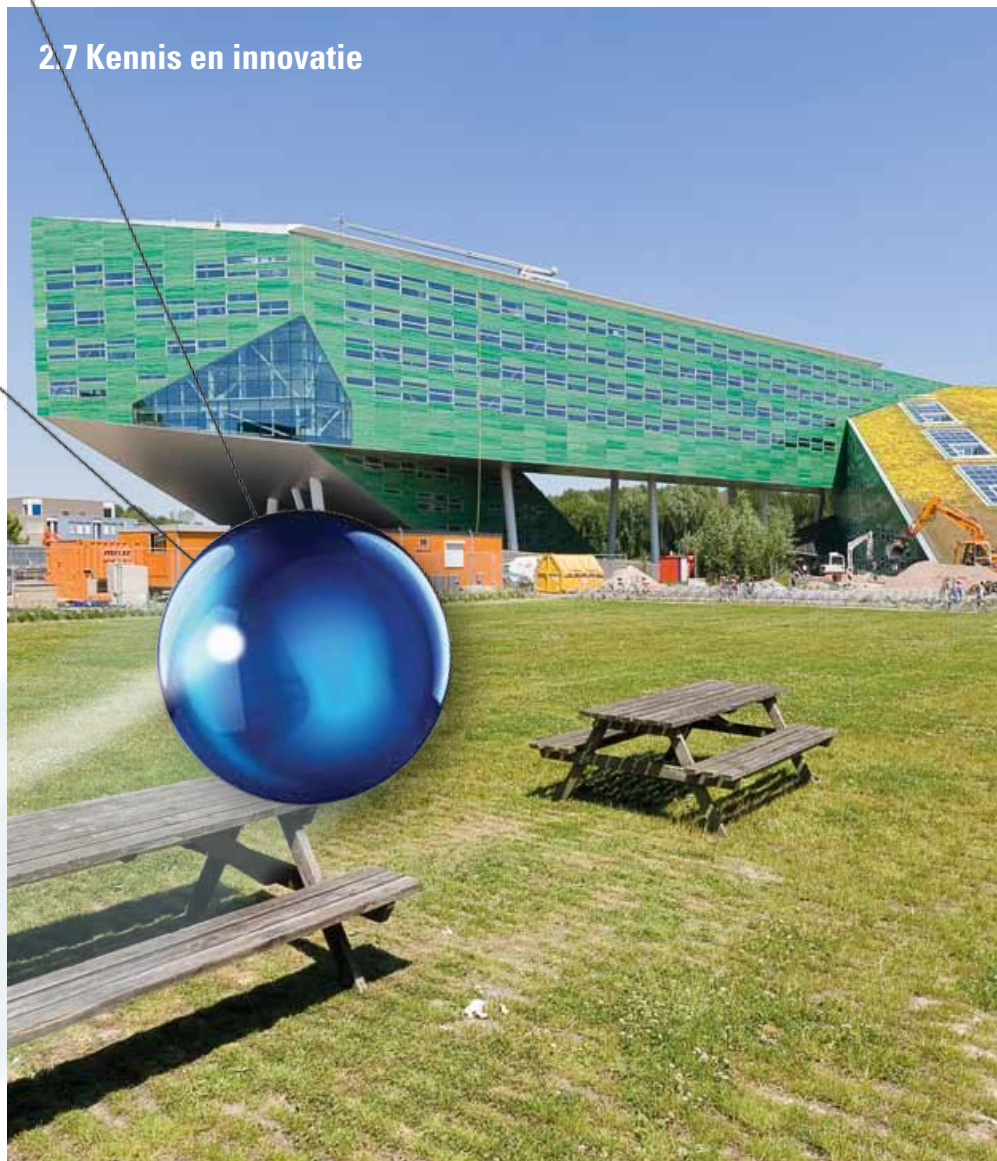
Subsidieregeling laadpunten

Wij hebben inmiddels een subsidieregeling ingesteld voor bedrijven/instellingen die op eigen terrein een laadpunt willen realiseren. De hoogte van het subsidiebedrag hangt af of het laadpunt ook openbaar gebruikt kan worden of niet. De eerste subsidies zijn inmiddels verstrekt.

Conclusie en vervolg

Via het spoor Mobiliteit werken we aan het bevorderen van duurzaam vervoer. In de komende jaren zullen we dit spoor verder invullen. In 2014 wordt het leerlingenvervoer opnieuw aanbesteed. Ook hier verwachten we volledig groene brandstof als resultaat.

2.7 Kennis en innovatie

'Kennis en innovatie' is een ander spoor dan de voorgaande. Immers: met 'kennis en innovatie' op zichzelf besparen we geen energie. Wel is dit spoor van groot belang om in de andere sporen resultaat te boeken. De meeste projecten die in de voorgaande hoofdstukken aan de orde kwamen getuigen daarvan.

Met name in de transitie naar een duurzame groene kringlooeconomie (de biobased economy) is de ontwikkeling en de praktische en bedrijfsmatige toepassing van nieuwe (chemische) technologie van cruciale betekenis. Hierbij hoort ook doelgerichte communicatie en promotie van Groningen als 'Energy City' en 'Energy Valley'.

In onze regio zijn de omstandigheden voor de transitie naar verhouding gunstig. Inmiddels zijn er in Noord-Nederland tal van samenwerkingsverbanden en andere initiatieven gaande tussen kennisinstellingen, energiebedrijven en innovatieve ondernemers. Als gemeente zetten we ons ervoor in deze initiatieven maximaal te faciliteren en te ondersteunen. Onze ambitie (zoals verwoord in ons energieprogramma, ons economische beleidsprogramma G-kracht en in het Akkoord van Groningen) is een internationaal toonaangevende energiestad te zijn en te blijven. In ons toekomstig economisch beleid zal de transitie naar de biobased economy van belang zijn.

Energy Campus Zernike

Op Zernike is de ontwikkeling van de Energy Academy Europe en haar proeftuin EnTranCe in volle gang. In het najaar van 2014 start de bouw van de Academy. In april bezocht Koning Willem-Alexander de proeftuin EnTranCe, die momenteel verder wordt uitgebreid. Momenteel lopen er verschillende onderzoeksprojecten waar bedrijven met de kennisinstellingen (onderzoekers en studenten) samenwerken om nieuwe producten en diensten te ontwikkelen. De Gemeente Groningen is soms cofinancier van deze projecten.

Smart Grids

In juni 2013 opende minister Kamp het project PowerMatchingCity fase 2. PowerMatchingCity is een project van negen partijen uit de

energiewereld, getrokken door DNV GL. Er zijn nu 42 huishoudens aangesloten. Verder is het project 1.000 slimme huishoudens gestart. Op dit moment wordt bij 40 huishoudens gekeken naar het energieverbruik en wordt door middel van slimme technologie getracht het gedrag te beïnvloeden.

Haalbaarheidsonderzoek Energy Incubator

De Energy Incubator is een beoogd bedrijfsverzamelgebouw voor energieke bedrijven. Uit een haalbaarheidsonderzoek is gebleken dat de behoefte aan zo'n gebouw niet groot is. In Groningen vindt men elkaar snel genoeg. Ook zijn er voldoende mogelijkheden voor startups om zich te vestigen, al is er wel behoefte aan meer incubatorruimte.

Conclusie en vervolg

'Kennis en innovatie' is van grote betekenis bij de verdere ontwikkeling van activiteiten en projecten in alle inhoudelijke sporen. Onze rol als gemeente is vooral om andere partijen te ondersteunen bij innovatie (innoveren), te faciliteren en te verenigen (samenwerken) rond onze gezamenlijke ambitie om Groningen als 'Energy City' en 'Energy Valley' prominent gestalte te geven (profilieren). De focus moet liggen op het toepassen van kennis en vernieuwing van bedrijfsactiviteiten. Grote verandering in de energiemarkt komen waarschijnlijk vanuit het MKB. Groningen als internationale kennisstad is een voedingsbodem voor innovatief energiek MKB.

Waar wij als gemeente zelf een actieve (uitvoerende) rol kunnen spelen, doen we dat. Bijvoorbeeld bij de verdere uitbouw van de Smart Energy City Groningen. Hier ligt een economische en duurzame kans voor Groningen omdat de sectoren energie en ICT sterk vertegenwoordigd en verankerd zijn in de Groningse economie. We denken dat Groningse 'local solutions' een bijdrage kunnen leveren aan 'global challenges'. Groningen als stad is een ideale proeftuin (Living Lab) voor slimme energietoepassingen. In de komende jaren willen we meer demonstratieprojecten realiseren op het gebied van Smart Grids:

- De uitbouw van PowerMatchingCity
- De uitbouw van uitwisseling van energiedata (meer slimme huishoudens, onderzoekslijn EnergySense en energydataplatform)
- Uitbouw van energiekennis (Energy Academy Europe) en faciliteiten die business development versnellen, bv. EnTranCe, bedrijvennetwerken, incubators en valorisatieprogramma's.

2.8 De eigen organisatie

De gemeentelijke energierekening bedraagt jaarlijks zo'n 6 miljoen euro. Dat geld wordt voor het grootste deel besteed aan verwarming van de circa 250 gemeentelijke gebouwen. Daar willen we op besparen. De ambitie is om de kosten van het eigen energiegebruik elk jaar met 5% te reduceren.

Oprichting GrESCO

In 2013 is de Groninger Energieservice Compagnie opgericht, de GrESCO. Via de GrESCO voeren we integraal energiemanagement van het gemeentelijke vastgoed. Besparingen op de energierekening zetten we in voor extra investeringen in energiebesparende maatregelen. Zo kunnen we zonder extra begrotingsmiddelen toch investeren in verduurzaming van ons vastgoed. Via de GrESCO willen we de circa 250 gemeentelijke gebouwen voor 2035 energieneutraal maken. Diverse businesscases zijn in voorbereiding. In 2014 zullen we in de gemeenterekening rapporteren over de resultaten van de GrESCO.

Karding en andere sportvoorzieningen

In 2013 is de renovatie en uitbreiding van Karding gestart. Het sportcomplex krijgt zonnepanelen en een biomassacentrale. In andere sportvoorzieningen (zalen en velden) vervangen we (substantieel) afgeschreven TL-verlichting door LEDs.

Groninger Forum

Het Forum is reeds bovengemiddeld energiezuinig ontworpen. Uit onderzoek van GrESCO blijkt dat het met all-LED, start-stop roltrappen en andere maatregelen nóg zuiniger kan.

En ook treffen we energiebesparende maatregelen...

- in tien scholen waar we het binnenklimaat hebben verbeterd (Fris en duurzaam). Bij meer ventilatie neemt het energieverbruik toe. Dit kunnen we compenseren door energie op te wekken, door bijv. zonnepanelen of energie te besparen met LED-verlichting. Bij twee scholen gaan we dit concreet onderzoeken.
- bij de verbouwing van aula Selwerderhof
- in buurtcentrum Bessemoer: dit is een splinternieuw vrijwel energieneutraal buurtcentrum, waarvan GrESCO de

meerkosten beschikbaar stelt (t.o.v. bouwvergunningniveau).

- onderzoek naar LED-verlichting bij sportaccommodaties.
- Martiniplaza: uit onderzoek naar integrale aanpak onderhoud, energiebesparing en energie opwekken is gebleken dat grote besparingen mogelijk zijn.
- stadhuis: we onderzoeken de mogelijkheden van zonnepanelen op dit monumentale pand.

Vervolg

De komende jaren wordt energiebeheer integraal onderdeel van het vastgoedmanagement van de gemeente. Per gebouw of groep gebouwen zal GrESCO een business case maken en voorleggen aan de raad. Als de GrESCO-systematiek goed draait, zullen we proberen te versnellen.

Organisatie, financiën en communicatie

Het programma Groningen geeft energie is een concernprogramma. Vanuit het organisatieprincipe schering en inslag stuurt de programmamanager rechtstreeks binnen de verschillende vakdirecties op de projecten. Het programma valt direct onder een GMT-lid en heeft een eigen budget. We zien dat dit een effectieve manier is om te sturen op nieuwe ontwikkelingen binnen de gemeentelijke organisatie.

Financiën

In de tabel hieronder staat de totale begroting, inclusief boekingen en verplichtingen, weergegeven op peildatum oktober 2013.

In het boekjaar 2013 is de totale begroting aangepast ten opzichte van de begroting van begin 2013 door een bezuinigingstaakstelling van circa € 950.000. Het totaal sluit nu op circa 6,57 miljoen euro.

Naast specifiek advies, investeringen en subsidies worden ook de ambtelijke plankosten uit het budget Groningen geeft energie betaald. Er is nu ruim 3,24 miljoen euro geboekt (circa 2,6 miljoen euro) en verplicht (circa 0,64 miljoen euro). Onder andere de lening aan Grunneger Power (GP) en de eerste fase van de Gresco maken daar deel van uit. De resterende begroting sluit op dit moment op 3,33 miljoen euro.

Volgens de planning wordt in 2014 het resterende deel besteed. Het Warmtespoor zal hiervan in 2014 een groot deel gebruiken (ontwikkelingen geothermie).

Overigens zien we dat een aantal onderdelen zichzelf op termijn terugverdienen. Dit geldt voor de GrESCO en voor Warmtestad BV. Deze onderdelen werken met sluitende business-cases voor de projecten en daarin worden de plankosten meegenomen.

Naast de dekking vanuit de gemeentebegroting van in totaal 6,5 miljoen euro wordt de lening die aan GP is verstrekt uiteraard door GP terugbetaald (de langdurende). De tijdelijke lening die begin 2013 is verstrekt aan GP is inmiddels terugbetaald. Daarnaast vindt er een structurele bijdrage plaats vanuit de Milieudienst. In totaliteit is de verwachte dekking circa 7,5 miljoen euro. Daarmee ontstaat een positief resultaat waarmee de bezuinigingstaakstelling wordt bereikt.

Communicatie

De afgelopen periode hebben we actief Stadgers en bedrijven geïnformeerd. Dat gebeurde met gebruikmaking van uiteenlopende media. Zo is ten behoeve van de raad en ook voor partners en andere belangstellenden een serie boekjes gemaakt waarin de verschillende sporen kort en krachtig zijn toegelicht. Projectmatig is al naar gelang de onderwerpen maatwerk geleverd in de vorm van persberichten, publicaties, presentaties en persconferenties. Met grote regelmaat zijn artikelen over de diverse onderwerpen in de regionale media en vakbladen verschenen. In samenwerking met relevante organisaties en instellingen zijn uiteenlopende symposia, workshops en studiereizen georganiseerd. Voor de algemene bewustwording bij Stadgers is in samenwerking met het Dagblad van het Noorden de prijsvraag 'De Groenste Groninger' uitgeschreven (winnaar Brederoschool). Onder de titel 'Het zal mijn tijd wel duren' is in samenwerking met OOG tv en de provincie Groningen een serie tv-programma's over energie en duurzaamheid gemaakt. In het recent gehouden festival Let's Gro was het thema energie en duurzaamheid prominent aanwezig (o.a. Jan Rotmans, Gunther Pauli). Maatwerk in de wijken zelf hoorde ook bij de communicatie-taak. Samen met SLIM-partners is op die manier de gemeente naar de burgers toe gekomen om hen te informeren en enthousiasmeren over de voordelen van energiebesparing. Reclame maken hoort ten slotte ook bij deze waaier van communicatie: op straat en in bushokjes is richting Stadgers regelmatig de aandacht gevestigd op de voordelen van eigen zonnepanelen en energiebesparing thuis.

Begroting Groningen geeft Energie 2011-2014				
Kosten	totaal	geboekt	verplicht	uitgaven okt 2013-2014
Energielandschappen	€ 716.800	€ 277.731	€ 62.195	€ 376.874
Aardwarmte	€ 2.500.726	€ 638.489	€ 431.410	€ 1.438.827
Economie	€ 708.900	€ 214.016	€ 68.378	€ 426.506
Bedrijfsvoering	€ 400.500	€ 73.315	€ 13.685	€ 313.500
Energiebesparing	€ 1.087.907	€ 554.400	€ 43.348	€ 490.159
Masterplan energie Algemeen	€ 1.148.092	€ 838.293	€ 24.349	€ 285.460
Totale Kosten	€ 6.570.925	€ 2.595.244	€ 643.365	€ 3.331.316

3

Nieuwe ontwikkelingen

Het Masterplan formuleert doelen voor 2035. Dat is ver in de toekomst. In het uitvoeringsplan hebben we die doelen geconcretiseerd voor de nabije jaren. De eerste drie jaren van het uitvoeringplan hebben we nu achter de rug; dat zijn de eerste drie jaren van het traject van 24. We mogen trots zijn op de eerste resultaten, maar het zal ook duidelijk dat we nog een lange weg te gaan hebben. Dat vereist consistent beleid.

Ons beleid voeren we uit in een snel veranderende wereld. Dat betekent dat we - met de focus op onze langetermijndoelstellingen - ook steeds oog moeten hebben voor nieuwe ontwikkelingen en nieuwe kansen. In dit hoofdstuk belichten we enkele belangrijke nieuwe ontwikkelingen die voor ons energiebeleid van belang zijn.

Nationale Energieakkoord

De gemeente Groningen en een aantal andere steden kozen enkele jaren geleden voor een ambitieuzer energiebeleid dan de nationale overheid voorstond. Intussen is in september 2013 het nationale 'Energieakkoord voor duurzame groei' gesloten tussen de overheden en ca. 40 maatschappelijke partners. Het Energieakkoord zet in op 14% duurzame energie in 2020 en 16% in 2023. Van gemeenten wordt verwacht om coalities van lokale en regionale partijen te smeden binnen de "energieke samenleving". Hiermee wordt vooral gemikt op versnelling van energiebesparing in de gebouwde omgeving en op lokale kleinschalige opwekking.

Noordelijke energieagenda 'Switch'

Noord-Nederland reageert op het nationale akkoord met de noordelijke energieagenda 'Switch'. Daarmee wordt een bod aan het Rijk gedaan om een meer dan proportionele bijdrage te leveren.

Switch zet in op vier 'versnellingspaden': systeemintegratie en balancering, gas in transitie, offshore windenergie, besparing en decentrale opwekking. Het gaat hier om grootschalige ontwikkelingen waarmee tevens de noordelijke economie wordt gemoderniseerd.

Belemmeringen zonne-energie

Het Energieakkoord bevat helaas ook maatregelen die ons zorgen baren. Aanvankelijk leek het akkoord het mogelijk te maken om binnen een gelimiteerd gebied op andermans dak/terrein opgewekte zonnestroom terug te leveren aan het net. Dit zou de mogelijkheid voor collectieve zonneweides openen. Echter: in de verdere uitwerking van het energieakkoord zijn allerlei beperkende maatregelen bedacht, die de eigen opwek van zonnestroom bemoeilijken. Ook baart de op handen zijnde heffing op

Chinese zonnepanelen ons zorgen. Hoewel we de afgelopen jaren een groei hebben meegemaakt van het aantal zonnepanelen, is het van belang dat we ons blijven inzetten voor gunstige randvoorwaarden waardoor Stadgers overgaan op de eigen opwek van zonne-energie. We zullen daarom actief moeten blijven lobbyen bij het Rijk en de samenwerking met de Provincie en andere partijen moeten zoeken. Daarnaast blijven we proberen om de belemmeringen weg te nemen van Stadgers die zonnepanelen willen plaatsen.

Opkomst energiecoöperaties

Een ontwikkeling die zich in heel Nederland aftekent is een beweging van onderop: honderden lokale/regionale energiecoöperaties nemen de rol van grote energiebedrijven over door duurzame energie te leveren, die zo veel mogelijk regionaal wordt geproduceerd. De revenuen worden lokaal opnieuw geïnvesteerd, hetzij in nieuwe energieproductie, hetzij in sociale projecten.

Commissie Meijer

In de discussie rondom de gaswinning heeft de provincie Groningen een rapport laten opstellen over de gevolgen ervan en hoe daarmee om te gaan. Hiervoor is de commissie Meijer gevormd. In het najaar van 2013 heeft de commissie Meijer het rapport 'Vertrouwen in een duurzame toekomst' gepresenteerd. Naast correcte afhandeling van schade onderstreept de commissie Meijer het belang van een nieuw duurzaam perspectief voor de regio. Daarbij ziet de commissie de energietransitie en de vorming van een groene kringlooeconomie (biobased economy) nadrukkelijk als een kans.

4

Ambities en strategische keuzes 2014 - 2018

Op basis van de behaalde resultaten en ervaringen in de eerste drie jaar van het uitvoeringsprogramma Groningen geeft energie en de hiervoor gesignaleerde ontwikkelingen, formuleren we aan het slot van deze notitie samenvattend onze ambities en belangrijkste strategische keuzes.

We kunnen concluderen dat het programma Groningen geeft energie veel heeft bereikt en dat we goed inspelen op de maatschappelijke beweging waarbij initiatieven van onderop ontstaan. We zijn tevreden over een aantal nieuwe ontwikkelingen die we op gang hebben gebracht zoals de GrESCo, geothermie voor bestaande bouw, gemeentelijk snoeihout in de houtkachel bij sportcentrum Kardinge, Grunneger Power, collectieve warmte/koude opslag op het Europapark, de EHBE, de Zonatlas en de oprichting van een nieuw publiek energiebedrijf (Warmtestad BV). Ook zien we dat door de programmatische aanpak het denken en handelen vanuit duurzaamheid/energie in de gehele gemeentelijke organisatie is toegenomen (WMO-vervoer, Forum, Zuidelijke Ringweg). Tegelijk moeten we ook constateren dat met het huidige programma de ambitie van energieneutraal 2035 niet wordt gehaald. We zijn goed op weg, maar we moeten volhouden en nadrukkelijker in andere programma's structureel aandacht organiseren voor duurzaamheid en energie. Dat is ook de moeite waard want we zien dat juist ontwikkelingen vanuit energie bijdragen aan de

doelen van andere programma's. Bijvoorbeeld lagere woonlasten, schoner verkeer en vervoer en meer werkgelegenheid.

Zoals we in de inleiding reeds opmerkten is deze notitie vooral bedoeld voor het nieuwe college en de nieuwe raad die na de komende gemeenteraadsverkiezingen in maart zullen aantreden. De keuzes zoals hieronder verwoord dienen dan ook als aanbevelingen aan hen te worden gelezen.

Ambities

Energieneutraal in 2035

De signaalwerking van steden die een ambitieus energiebeleid voorstaan is nog onveranderd actueel, omdat het nationale energieakkoord sterke compromiskenmerken draagt in plaats van ruim baan te geven aan de energietransitie. Een voorbeeld is de beperkende werking van de zogeheten postcoderoos. Reden om onze doelstelling uit het masterplan, 'Groningen energieneutraal in 2035 en halverwege in 2025' te handhaven. Maar dan met het voortschrijdende inzicht van de afgelopen jaren.

Meersporenbeleid volhouden

We hebben ervoor gekozen te focussen op een beperkt aantal sporen en vooral op die terreinen onze ambities te concretiseren. Mede dankzij een startkapitaal van € 6 miljoen hebben we een reeks initiatieven op gang gebracht. Focus blijkt te werken. Dat moeten we dus volhouden. Wat op gang gebracht is willen we verstevigen en uitbouwen.

Strategische keuzes

Energiebeleid steviger verankeren in de gemeentelijke organisatie

In de gemeentebegroting 2014 hebben we al aangekondigd dat we het energiebeleid steviger willen inbedden en verankeren in alle gemeentelijke programma's, zoals wonen, mobiliteit, economie en eigen bedrijfsvoering. Dat is nodig om ons energiebeleid nog sterker te maken dan nu het geval is, integraal en vanzelfsprekend onderdeel te laten zijn van al ons denken en handelen. Alleen langs die weg kunnen we de ambitieuze doelen van het masterplan behalen.

Het energiebeleid wordt daarmee een structurele taak van de gemeente. Deze ambitie speelt tevens een rol bij de discussie over gemeentelijke kerntaken.

Drie keer verbinden

Het energieprogramma zien wij als onderdeel van het bredere duurzaamheidsbeleid van de gemeente. Als rode draad hierbij onderscheiden wij het verbinden van duurzaamheid aan de eigen gemeentelijke organisatie, aan de grote projecten waar we sturing aan geven en het verbinden hiervan met initiatieven in de Groningse samenleving. Alle drie komen deze terug in dit overzicht.

Economische potentie

Met nadruk wijzen we hier op de grote potentie - ook voor de economie van stad en regio - van

de transitie naar een biobased economy en smart energy systems. De ontwikkeling naar de smart biobased economy zal van belang zijn voor de toekomstige ontwikkeling: van G-kracht naar E-kracht!

Het belang van de transitie naar een duurzame economie is groot. Niet alleen vanuit het perspectief van klimaatdoelstellingen, maar ook vanwege de grote economische kansen voor stad en regio en voor de beheersing van de woonlasten van Stadgers. Energiebeleid beperkt zich niet tot de kenniseconomie, maar omvat ook de economie van de feitelijke uitvoering (bouwbedrijven, installatiebranche, energieparken, afvalstoffenverwerking, biobased economy, energieopwekking). Groningen kan hiermee de facto hoofdstad van de Energy Valley regio zijn.

Regionale krachtenbundeling

In de afgelopen periode hebben we kennisgemaakt met partners in de energiewereld, maar ook de banden met vertrouwde partners – zoals woningcorporaties – aangehaald. De overtuiging is gegroeid dat we resultaten alleen samen met anderen kunnen bereiken. Daar hoort een intensief samenspel bij met externe partners, zoals woningcorporaties, de traditionele energiesector, de 'nieuwe' energiesector, bedrijvenverenigingen, grote en kleinere (innovatieve) ondernemers, kennisinstellingen en andere overheden.

In de beoogde transitie naar een biobased economy is een grote rol weggelegd voor agrarische bedrijven en nieuwe agrarische en chemische technologie. De voorwaarden in de stad en regio zijn uitstekend (kennis, landbouw, chemie). Dit onderstreept het groeiende belang van regionale (noordelijke) samenwerking en krachtenbundeling. De opgave is om in de hele regio nieuwe bedrijvigheid te ontwikkelen op basis van biomassamaterialen in plaats van op fossiele materialen. In het rapport van

de commissie Meijer wordt dit duurzame economische perspectief geschetst. Een uitstekende kans om hierbij aan te sluiten.

De resultaten die in het verschiep liggen zullen ook de gehele regio ten goede komen, waarmee we daadwerkelijk gestalte kunnen geven aan het 'nieuwe perspectief' van de commissie Meijer. Een gezonde en energieke regio, met de stad Groningen als dynamisch middelpunt.

Financiën

Om het huidige energieprogramma te kunnen voortzetten is geld nodig voor personele capaciteit, investeringen en onderzoek, te weten in de orde van 1 miljoen euro per jaar. Hiertoe dient een dergelijk bedrag beschikbaar te komen uit het cofinancieringsfonds. Met enkel het voortzetten van de huidige lijn worden de doelstellingen echter niet gehaald. De hiervoor genoemde strategische keuzen vereisen ook financieel een sterkere inzet. Een substantieel hoger bedrag dan 1 miljoen is dan nodig. Het voorstel om het energieprogramma sterker te koppelen aan de verschillende gemeentelijke programma's zou impliceren dat middelen ook worden meebegroet in de verschillende programma's van de gemeentebegrotingen van de komende jaren, en evenzo in de exploitaties van ruimtelijke en infrastructurele plannen. Wanneer we de kans willen pakken om versneld en fundamenteel in te zetten op de biobased economy en de energietransitie, zoals verwoord door de commissie Meijer, moeten we, om een interessante partij te zijn, hiervoor ook geld vrijmaken. Uiteraard zullen zo veel als mogelijk ook kosten worden opgevangen binnen exploitaties van de GrESCo en van WarmteStad.

Contact

Gemeente Groningen
Dienst RO/EZ
Gedempte Zuiderdiep 98
9711 HL Groningen

Telefoon (050) 367 81 11
E-mail info@groningen.nl